

Malmö högskola

Lärande och samhälle

Skolutveckling och ledarskap

Examensarbete

15 högskolepoäng, avancerad nivå

Det digitala lärandet - ett pedagogiskt verktyg i modersmålsundervisning

The Digital Learning - an educational tool in the mother tongue education

Laila Haydal

Lärarexamen 270hp

Handledare: Jan Härdig

Lärarutbildning 90hp

Examinator: Elisabeth Söderquist

Sammanfattning

Syftet med studien är att undersöka hur modersmåslärarna förhåller sig till digitala medier i undervisningen, samt ta reda på fördelarna med att använda digitala medier som läroverktyg.

Undersökningen bygger på en kvalitativ studie, där två observationer och en intervju med en modersmåslärare används som metod. Detta för att få en förståelse för vilka uppfattningar som finns kring användandet av digitala verktyg i undervisningen.

Resultatet från undersökningen visar att digitala medier är ett pedagogiskt redskap med enorma fördelar. Med hjälp av digitala verktyg skapar läraren positiva lärandesituationer som underlättar inläringen för eleverna. Dessutom kan digitala verktyg stimulera inläring och bidra till ökad motivation hos eleverna. Undersökningen visar att det bara finns vinster med att arbeta med digitala medier i undervisningen, då det intresserar och sporrar eleverna till kreativitet och bättre arbeten.

Nyckelord: IKT, digitala medier, lärande, motivation.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte och frågeställningar.....	3
2.1 Syfte	3
2.2 Frågeställningar	3
3. Digitala medier – En överblick.....	3
3.1 Digitala medier – En historisk inblick.....	3
3.2 Digitala medier i skolan	4
3.3 Digitala medier – Ett läraruppdrag	5
3.4 Digitala medier och samhället.....	6
3.5 Digitala medier öppnar nya möjligheter för lärande	7
3.6 Digitala medier – Samarbete och samspel med omgivningen.....	9
3.7 Digitala medier och koppling till läroplanen.....	10
3.8 Digitala medier ökar motivationen och engagemanget	11
3.9 Digitala medier ökar möjligheterna att variera lärosätt	12
4. Teoretisk ram.....	13
4.1 Sociokulturellt perspektiv på lärande	13
4.2 Redskap och sociokulturellt perspektiv	14
5 Metod	15
5.1 Urval och genomförande (skola, lärare, klassrum).....	16
5.1.1 Skolan.....	17
5.1.2 Läraren.....	17
5.1.3 Klassrummet – Den yttre pedagogiska miljön	17
5.1.4 Elever/grupper.....	18

5.2 Genomförande av observationer.....	18
5.3 Genomförande av intervjun.....	18
6. Resultat.....	20
6.1 Tillämpning av digitala verktyg i modersmålsundervisningen	20
6.1.1 Användning av datorer	20
6.1.2 Användning av smartbord	20
7. Diskussion	24
7.1 Tillämpning av digitala verktyg i modersmålsundervisning	24
7.2 Motivation	27
7.3 Kommunikation och samspel	28
7.4 Digitala mediers positiva aspekter.....	29
8. Slutsatser	30
9. Vidare forskning.....	31
Källförteckning.....	32
Bilaga 1	34

1. Inledning

Möjligheterna att variera undervisningen är oändliga och oerhört viktigt för elevernas motivation. Dessutom att hitta bra material och källor till egna lektioner inom egna ämnen är alltid lärarens största uppdrag. De material och källor som används syftar till att inspirera och fördjupa elevernas lärande. Under min utbildning har jag haft möjlighet att utveckla mina kunskaper om olika pedagogiska hjälpmedel och arbetsätt. Vissa har vi kommit i kontakt med under lektioner på uppmaning av våra lärare. Andra har jag själv fått möjlighet att prova på med eleverna under min verksamhetsförlagda tid. Under den här perioden av utbildningen har jag även märkt hur lärarna varierar arbetsätt och material för att förmedla kunskap. Ändå är en stor del av undervisningen läroboksstyrd. Genom dessa erfarenheter har jag även insett vikten av de digitala verktygen i undervisningen och vad de kan betyda för elevernas lärande. De bidrar till ett kreativt och stimulerande arbetsätt, vilket gynnar elevernas lärande på ett glädjefyllt och lustfyllt sätt. Därför vill jag genom denna undersökning studera modersmåslärares uppfattning om digitala medier, samt ta reda på hur de fungerar och används som läranderedskap i modersmålsundervisningen.

Digitala medier är en viktig del av vårt samhälle och en naturlig del av unga människors vardag. Dagens teknik har medfört ett viktigt tekniskt genombrott i världen. En radikal omvandling av kunskap och sociala relationer råder överallt och för alla, vilket erbjuder nya sätt att leva, kommunicera, arbeta och resonera. Detta medför också nya utmaningar i skolans värld och ställer krav på en grundläggande omprövning av lärarnas sätt att lära ut och undervisa. Inte minst vad gäller överföring av kunskap till elever som flyttat till Sverige i tidig ålder. I den alltmer digitaliserade världen behöver skolan utrusta eleverna med digitala kompetenser och färdigheter. Detta kommer att ge var och en den nyckel som behövs för att lyckas i sitt framtida personliga, sociala och professionella liv.

Tekniken genomsyrar alltfler delar av vårt samhälle. Att på ett varierande sätt inkludera digitala medier i undervisningen kan bidra till att stödja eleverna i deras utveckling. Detta underlättar för läraren att förmedla kunskaper på ett modernt sätt som kan intressera eleverna, samt påverka deras metakognitiva utveckling och sätt att lära sig. Att tekniken och digitala medier får ett större utrymme i det pedagogiska arbetet, är tydligt i den nya läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11). Enligt styrdokumentet ansvarar skolan för att eleverna ska kunna använda den moderna tekniken som ett instrument

för att söka kunskap, kommunicera, skapa och lära sig. Detta innebär att eleverna ska utrustas med den digitala kompetens som krävs och ta del av den teknik som erbjuds av samhället. Skolan är en del av samhället och ansvarar för att följa dess utveckling. Vi kan tolka det som att styrdokumentet speglar en samhällsutveckling, där den digitala världen alltmer ska inkluderas i undervisningen.

I den nya läroplanen samt kursplanen för ämnen uttrycks det vilka viktiga kunskaper som ska förmedlas, men inte hur undervisningen ska planeras och genomföras. Enligt styrdokumentet ansvarar läraren själv för hur undervisningen ska bedrivas, tillika valet av läroverktyg och hur dessa ska användas i undervisningen. Detta innebär att läroplanen klargör och kräver användningen av digitala medier som läroverktyg, men lämnar en frihet gällande valet. Som ett resultat av detta har jag kunnat se att arbetet med tekniken utförs på olika sätt beroende på lärarnas behov och övertygelse.

Eftersom att vi lever i ett IT-samhälle, måste vi som lärare utnyttja den befintliga tekniken och bedriva undervisningen med verktyg genom vilka vi lätt kan möta eleverna. Jag uppfattar ändå att många lärare än idag fortsätter att bedriva undervisningen på ett traditionellt sätt och därmed inte försöker sätta sig in i och utgå från elevernas tekniska värld. Därför vill jag med detta arbete undersöka modersmåslärares uppfattning om digitalt lärande, samt ta reda på hur tekniken används som ett läroverktyg i modersmålsundervisningen.

Valet av ämne bygger på att jag är en utländsk lärarstudent med arabiska som modersmål. Dessutom har jag läst arabiska med didaktisk inriktning. Detta sammanhåller studier inom ett lärarprogram som omfattar 270-300 hp. Lärarprogrammet består av studier i ämnet arabiska, valda sidosämnen inklusive tre terminers studier inom det allmänna utbildningsområdet. Under min praktikperiod, som var på både arabiska och franska, fick jag följa en modersmåslärare i arabiska samt en språklärare i franska. Där insåg jag värdet av att arbeta digitalt. Jag blev även bekant med digitala verktyg och kunde se dess betydelse för elevernas språkutveckling och lärande.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

En viktig del av inlärningsprocessen är att läraren skapar undervisningssituationer med redskap som grundas på elevernas intressen. Detta hjälper läraren att nå sina elever samt underlätta deras förståelse för ämnet. Syftet med mitt arbete är att undersöka hur modersmåslärarna förhåller sig till digitala medier, samt ta reda på hur tekniken fungerar och används som ett läranderedskap i modersmålsundervisningen.

2.2 Frågeställningar

Följande frågeställningar kommer att besvaras i arbetet:

1. Hur ser modersmåslärarna på sin användning av digitala medier i sin undervisning?
2. Vilka är fördelarna med att använda de digitala verktygen i undervisningen?

3. Digitala medier – En överblick

I den här studien syftar begreppet digitala medier på Internet, film, ljud, bilder, smartboard, datorer och projektorer med tillbehör som lärarresurser. I studien används även förkortningen IT/IKT, vilken står för informationsteknik/informations- och kommunikationsteknik. Jag har valt att inkludera en lärarstudie i undersökningen, vilket betyder att jag kommer att fokusera på lärarnas förhållningssätt och ställningstagande gällande digitala medier och digitala IKT i undervisningen. Därtill läggs fokus på hur lärandet och kunskapen utvecklas via dessa verktyg.

3.1 Digitala medier – En historisk inblick

Genom historien har människan ombildat sina tankar och idéer till konkreta och verkliga redskap. Detta innebär att individen alltid har skapat sina redskap och strävat efter att underlätta sitt vardagsarbete, inklusive förbättra sina livsvillkor. Genom att på olika sätt

utveckla sina idéer formar man sina egna bruksföremål baserade på sina enskilda behov. Detta menar Säljö och Linderoth (2002) har gett upphov till många viktiga produkter. Bland dem kan vi inkludera datorer och andra viktiga artefakter som är användbara och hjälper oss alla i vår vardag.

Genom att människan utvecklar sina produkter, utvecklas även kunskaper och färdigheter som är kopplade till dessa. Säljö och Linderoth (2002) hävdar att den tekniska utveckling som genomsyrar dagens samhälle alltid kommer att påverka elevernas lärande, särskilt när tekniken används som pedagogiskt verktyg.

Inom ramen för aktiviteter som är kopplade till artefakter eller verktyg, anser Selander och Svärden-Åberg (2008) att datorn är en pedagogisk artefakt som kan användas i ett pedagogiskt syfte i skolan. Den beskrivs som en teknisk artefakt med olika funktioner som kan tas i bruk i en alltmer teknikorienterad värld. Säljö (2005) beskriver olika typer av verktyg och hävdar att de skiljer sig åt beroende på vilka aktiviteter de erbjuder. Vissa är mer specifika i vad de riktar sig mot än andra, och har en viss tendens att medföra eller framställa en särskild kunskap. Därför anser Säljö att datorn skiljer sig åt från andra verktyg och lyfter fram dess roll i lärandeprocessen. Den ger möjligheter till lärande genom olika vägar såsom kommunikation, sökning eller lagring av information.

3.2 Digitala medier i skolan

Niclas Ekberg skriver i sin avhandling "Lärares möten med sociala medier: applikationer i behov av explikationer" (2012), om användningen av digitala verktyg i skolan och hävdar att detta har en lång tradition inom utbildningsområdet. Han säger att redan under 70-talet användes media i undervisningen, framför allt i form av radiosändningar och ljudband. Detta innebär att media under lång tid har använts som redskap för att variera undervisningen samt tillgängliggöra kunskaper för alla elever. Men under 90-talet inleddes en intensiv teknisk förändring genom spridningen av Internet, vilket innebar att man gick från användandet av traditionella till digitala medier. Inom ramen för den digitala inlärningen skriver Niclas Ekberg i sin avhandling, att ansvaret för att utveckla elevernas digitala kompetenser och färdigheter vilar på skolan. För att nå detta är det viktigt att lärarna har kompetens och förståelse för de nya möjligheter och läroverktyg som unga erbjuds i dagens medieverklighet.

Alexandersson, Linderoth och Lindö (2001) pekar på att tekniken i skolan har utvecklats för att ge ett bättre stöd åt lärandet. Dessutom är läget bättre idag och användning av datorn har gått från att skriva och spara i Word till mycket mer avancerade funktioner som erbjuder fler möjligheter. Forskarna anser att digitaliseringen av skolan går framåt och datorn blir allt mer användarvänlig. Detta innebär att eleverna får tillgång till mer moderna och utvecklade verktyg, vilket förbättrar förutsättningar för att inhämta kunskap, producera egna texter och skapa multimediepresentationer med ljud (verbalspråk) och bilder (illustrationer).

3.3 Digitala medier – Ett läraruppdrag

Utvecklingen av tekniken ställer nya krav som förändrar villkoren för skolan och undervisningen. Den tekniska förändring som skett i samhället har varit omfattande med stora utmaningar att möta. Skolans verksamhet har också den genomgått en snabbt förändring. Detta främst till följd av den enorma utvecklingen inom elektronik- och teknikområdena, vilket återverkar även på lärarnas arbete. Andersson med flera (1999) anser att skolan ska ta hänsyn till denna förändring och ta ansvar för den nya tiden och dess krav. Han hävdar att de medier som genomsyrar vårt samhälle påverkar skolan, ändrar klassrummet och fångar upp elevernas intresse. Det är därför viktigt att skolan har ett mediepedagogiskt uppdrag och ser till att tekniken inkluderas och integreras i undervisningen.

Inom ramen för interaktionsteknik i undervisningen skriver Lorentzson (2004) att vi lever i ett medialt samhälle och att medietekniken således ska vara en del i skolans undervisning. Därför ingår det i lärarens uppdrag att skaffa sig samt tillgodogöra sig kunskaper om hur tekniken kan implementeras i undervisningen, för att ge eleverna möjligheter att utveckla sina kunskaper och fördjupa sitt lärande.

Olin Scheller & Wikström (2010) skriver att verktygen som medietekniken erbjuder kan tas upp som ett vanligt exempel för att se hur villkoren för att kommunicera eller söka informationen har ändrats under den senaste tiden. Vidare menar de att den snabba digitala samhällsutvecklingen även har förändrat villkoren för lärandet, och att det därför är av stor betydelse att skolan förhåller sig till de förändrade villkoren i dagens medielandskap. De hävdar att den digitala samhällsutvecklingen har medfört stora förändringar. För att vara en

del av den läro- och kunskapsprocess som den digitala världen erbjuder, måste skolan förhålla sig till dessa faktorer för att utveckla elevernas digitala kunskaper.

Barbro Oxstrand skriver i sin licentiatuppsats "Från Media Literacy till Mediekunnighet: Lärares uppfattning och förståelse av begreppen mediekunnighet och IKT i skolan och deras syn på medieundervisning" (2013), att skolan måste följa skollagen om att säkra en likvärdig utbildning och en bättre undervisning för eleverna. Detta innebär att skolan ska satsa på en individuell samt kontinuerlig medieutbildning för lärarna på skoltid, så att lärarna får en godtagbar nivå samt kunskap av egen mediekunnighet.

Enligt Barbro Oxstrand (2013) anser de intervjuade lärarna i hennes avhandling att det inte är tillräckligt att skolan står till tjänst med tekniken. De efterfrågar även ett engagemang från skolledningen att utveckla medieundervisningen och ge ett tydligt stöd för att integrera IT i undervisningen. Avgörande för att främja lärarnas kompetensutveckling är att tillhandahålla stöd och hjälp för att integrera tekniken i den pedagogiska praktiken.

Flera undersökningar har tidigare gjorts kring lärarnas kompetens och hur IKT-verktyg används i skolorna. De har visat att lärarna saknar eller har låg användningsfrekvens vad gäller användningen av digitala verktyg i undervisningen. Dessutom måste de öka sina kompetenser och kunskaper kring hur verktygen ska användas (Kjellander, 2011; Skolverket, 2009). Skolverket anser att pedagogens kompetens är nödvändig och påverkar användningen i verksamheten. Pedagoger som har goda kompetenser inom området kan lätt implementera verktygen i sin undervisning på ett framgångsrikt sätt. Även internationell forskning lyfter fram lärarnas IKT-kompetens och anser att verktygen ska användas på ett effektivt sätt i undervisningen (Anja Balanskat, 2007).

Wehner Godée (2010) skriver att det är viktigt att pedagoger får en fortbildning kring IKT-verktygen och lär sig använda dem. Han menar att IT-verktygen bli allt vanligare i skolvärlden och kan vara ett stöd i det pedagogiska arbetet, då det skapar möjligheter för lärarna gällande dokumentation, utvärdering och förmedling av elevernas utveckling. Dessutom möjliggörs kommunikation och diskussion med bland annat kollegor, elever och föräldrar.

3.4 Digitala medier och samhället

Dagens barn och ungdomar är uppväxta med digitala medier. Enligt en undersökning i Olle Findahls rapport "Svenskarna och Internet" (2009), har den digitala revolutionen spridits till alla grupper i samhället. Majoriteten av både unga och medelålders människor har tillgång till Internet och är uppkopplade allt mer. I rapporten skriver författaren att alla förväntas kunna använda en dator, både på arbetsplatsen och i skolan, som ett redskap för att förenkla vardagen och underlätta vardagsuppgifter. Statistiken i rapporten visar att 99 procent av alla skolelever har tillgång till datorer och Internet i skolan. Dessutom används Internet i skoluppgifter som en viktig källa för att söka, hämta samt sprida information och kunskap. Digitala verktyg har idag blivit en naturlig del av vårt samhälle. Teknikutvecklingen förändrar ständigt våra vanor och vårt samhälle. Även vårt sätt att lära och de möjligheter som finns kring lärande förändras. Den digitala tekniken genomsyrar skolans alla styrdokument, från förskolans läroplan till vuxenutbildningen. Detta innebär att elever i det svenska skolsystemet ska, alltsedan skolreformen år 2011, lära sig att kommunicera, söka kunskap, skapa och lära med hjälp av modern teknik i alla ämnen.

3.5 Digitala medier öppnar nya möjligheter för lärande

Idag lever elever i ett visualiserat massmediesamhälle. Detta innebär att elevernas kultur och lärande i stora delar konstrueras och distribueras av digitala medier. Anna Klerfelt (2007) definierar media genom att referera till två författare. Hon säger, i enlighet med James Potter, att begreppet media innebär att sprida meddelanden genom IKT. Samtidigt lyfter hon fram David Buckingham som menar att media är ett betydelsefullt redskap för kulturell kommunikation. Detta innebär att i dagens skola har elever tillgång till enorma resurser för att öka sin kunskap och sitt lärande genom IKT.

Många menar att IKT i skolan har förändrat synen på lärande. Användning av digitala medier i undervisningen, i form av olika programvaror eller IT, skapar möjligheter för ökat lärande och ökad kunskap hos eleverna. Alexandersson med flera (2001) påpekar dock att användning av IKT i undervisningen inte garanterar goda effekter på lärande. Däremot skriver författarna att tillgång till teknik kommer att öka variationen på undervisningen samt göra den mer intressant, aktuell och lättåtkomlig. Ytterligare forskning på området visar att läraren är som mest effektiv i sin undervisning när hon utvecklar den med hjälp av den nya tekniken. Det är främst den insikten som kan ha positiva effekter på elevernas lärande. För pedagogen är det därför centralt hur hon väljer att använda sig av de möjligheter som finns, vilket blir

avgörande för potentiellt bättre lärande. Säljö (2005) menar att undervisningen inte ska bygga på att kunskaper förs vidare från pedagogen till eleven genom verbala abstraktioner och vetenskapliga teorier. Istället ska det röra sig om en överföring av lärande på ett mekaniskt sätt. Detta innebär att inläringen sker när eleven har upplevt egna erfarenheter, lärt sig och utvecklats genom dessa. Detta bör man ha i åtanke vid implementeringen av digitala medier som läroverktyg.

Ing-Marie Parszyk (2001) forskar om hur lärarens inställning påverkar elevernas kunskapsinläring och studieresultat. Hon skriver att det är viktigt att man som pedagog tänker på hur man väljer vad som ska tas upp i sin undervisning samt hur detta ska förmedlas. Lorentzson (2004) fortsätter på samma spår och skriver om lärarens roll att lyfta fram den nya tekniken i undervisningen och främja elevernas förmågor. Hon anser att lärandet konstrueras av den som lär. Det innebär att läraren ansvarar för att stödja eleverna i utvecklingen av färdigheter, kunskaper och sökstrategier kopplade till tekniken. Detsamma gäller vägledning i hur medierna används på bästa sätt beroende på vilken information det är som efterfrågas.

Alexandersson, Linderöth och Lindö (2011) skriver om mötet mellan elever och nya medier, samt hur IKT förväntas stödja elevernas lärande. Författarna anser att IKT är ett spännande verktyg som erbjuder goda möjligheter till lärande i undervisningen. De menar att eleverna ofta använder datortekniken med glädje och lust samt visar på stor kreativitet när det gäller eget skapande. Tekniken kan även fördjupa kommunikation, samspel och samarbete mellan elever som arbetar tillsammans för att lösa sina skoluppgifter. En viktig del i IKT-användningen är att den ger möjligheter till utbyte av idéer, tankar, reflektioner och värderingar då eleverna samarbetar kring ett visst tema. Vidare lyfter författarna fram den direkta återkoppling som möjliggörs via datorn gällande rättstavning, ljud, bild och liknande. Sammanfattningsvis kan man säga att man hittar flera positiva effekter av IKT-användning. Det handlar om att erövra kunskaper genom att samspela med andra i klassen kring ett visst innehåll, vilket betyder att lärandet äger rum i ett sociokulturellt sammanhang där IKT blir ett redskap för inhämning av kunskaper och färdigheter i tillräcklig omfattning. Därför kan vi säga att den nya teknologin skapar flera möjligheter för en ny typ av lärande.

I sin doktorsavhandling ”Uppdrag lärande & IT?” (2000) diskuterar Elisabeth Lundmark villkoren som främjar utvecklingen i skolans vardag samt hur lärarna ser på IKT som ett inslag i skolan. Hon framhåller att IKT ska vara ett självklart arbetsredskap och en rättighet för alla barn och unga i skolan. Hon lyfter fram den positiva inverkan som IKT-användning i

skolan medför och säger att digitala verktyg i undervisningen upplevs gynna elevernas lärande. Även annan forskning framhäver de positiva effekterna av IKT och pekar på att användning av verktygen i undervisningen har stor potential att påverka elevernas framgång i skolan. Passey och Rogers (2004) menar att IKT i skolan har en positiv påverkan på elevernas motivation och inlärningsförmåga. De anser att kvalitén på undervisningen ökar med användandet av IKT, vilket bidrar till en positiv utveckling. Vidare menar författarna att tekniken hjälper eleverna att begripa syftet samt synliggöra målet med skoluppgifterna, vilket gör skolarbetet enklare och mer effektivt. Författarna pekar på en annan viktig aspekt av att arbeta med IKT, nämligen att det utvecklar elevernas förmåga att vara kritiska till all information och fakta som presenteras och sedan bearbetas till kunskap.

3.6 Digitala medier – Samarbete och samspel med omgivningen

Det sociokulturella perspektivet lyfter fram att utveckling och kunskap uppstår i samspelet mellan individer. Enligt Lev Vygotskij tar lärande och utveckling utgångspunkt i samarbete och interaktion med omgivningen. Detta innebär att lärande kommer ur ett gemensamt arbete och är beroende av samspel samt interaktionen med andra individer. På så sätt kan individen ta del av kunskaper och färdigheter. Att IKT eller tekniken kan föra lärandet framåt är nu bekräftat av forskarna och i styrdokument, men mer ingående ger det upphov till något skilda tolkningar. Leif Strandberg (2006) hävdar att lärandet sker i kommunikationen med omgivningen. Att begreppet IKT inbegriper ordet kommunikation visar på att detta är en avgörande del. Författaren menar att kommunikationen, som är ett informationsutbyte mellan avsändare och mottagare, är det absoluta centrala i det sociokulturella perspektivet. Säljö (2005) skriver att det är genom den sociala samvaron mellan människor där kommunikation förekommer, som det reella lärandet inträffar. Han uttrycker att i samtal med andra skapas alltid nya kunskaper och idéer man kan bära med sig, vilket i sin tur utvecklas till ett lärande. Ett sociokulturellt synsätt enligt Olga Dysthe (2003) innebär att alla människor ständigt lär sig i olika sociala sammanhang. Hon citerar Vygotskij och skriver att "Människans lärande förutsätter en social natur och en process där barn växer in i det intellektuella liv som människorna omkring dem lever". Vidare skriver Dysthe att lärande till stor del bygger på interaktion och sker genom kommunikation och samspel med andra. Hon menar att kunskap

har med relationer att göra och att lärandet sker genom deltagarnas samspel, där språk och kommunikation är grundläggande element i läroprocesserna.

Lärande ur ett sociokulturellt perspektiv handlar enligt Alexandersson med flera (2001) om att elever ständigt lär sig samt utvecklas i samspel med andra och att kunskap uppstår genom samarbete och kommunikation med andra människor. Detta innebär att lärandet kan betraktas som en social och kommunikativ process. Vidare framhäver författarna vikten av datorn som ett kommunikativt och socialt verktyg. Det underlättar elevernas möte med IKT och erbjuder olika typer av möten där lärandet formas, äger rum och förs vidare. Säljö (2005) skriver om redskap och föremål som människan har tillverkat och som är tillgängliga i skolan. Han poängterar att tekniska artefakter, såsom datorn, ska kunna användas för att söka information, tänka, arbeta och kommunicera med andra i ett lärandetillfälle. Dessutom kan de betraktas som pedagogiska hjälpmedel som kompletterar elevernas kunskap och inlärningsätt.

Lärandet sker i en social och kommunikativ praktik. Hrastinski (2009) betonar detta och skriver att det är vedertaget att kommunikationen är viktig för lärandet. När eleverna kommunicerar med varandra är möjligheterna stora att lärande uppstår.

3.7 Digitala medier och koppling till läroplanen

Avsikten att främja användning av IKT i skolan har gett vissa spår i nu gällande styrdokument. Den tekniska utvecklingen i skolan lyfts fram och IKT betraktas som ett läroverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Utbildningsdepartementet (2006) skriver, i enlighet med styrdokumentet, att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola ska ha kunskaper om medier och deras roll, samt kunna använda modern teknik som ett verktyg för skapande, lärande, kunskapssökande och kommunikation. Vidare skrivs att elever ska ges möjlighet att lära sig att använda datorer på olika sätt. Sammanfattningsvis kan konstateras att IT finns naturligt integrerad i lärandemiljön i svenska skolor.

I läroplanen (Lgr11) kan man hitta en mängd riktlinjer som styrker informationsteknikens inflytande i undervisningen. Dessutom står det under rubriken "Rektorns ansvar" att eleverna ska ges tillgång till alla pedagogiska material och hjälpmedel som behövs i skolan, däribland datorer. Detta innebär att informationstekniken har en viktig plats i dagens läroplan och ska därför ha en naturlig plats i skolan. Läroplanen visar även att IKT ska vara ett integrerat hjälpmedel i alla ämnen, såväl naturvetenskapliga och tekniska som humanistiska och

estetiska. På så sätt kan undervisningsmiljön utvecklas och förnyas samt inläringen förändras till det bättre.

Alexandersson med flera (2001:8) skriver om utvecklingen av IKT i skolan och menar att det ska vara ett naturligt pedagogiskt verktyg i all undervisning. Säljö (2005:234-235) skriver om teknikens pedagogiska fördelar och poängterar att den inbjuder till nya sätt att läsa, använda bilder, kommunicera och söka information. Han menar även att IKT som hjälpmedel underlättar för ett nytt arbetssätt, där eleven lär sig och tar del av samhällets kollektiva erfarenheter.

Medierna och informationstekniken får allt större betydelse i vårt samhälle. Utbildningsdepartementet (2006, ss. 5-7) skriver att skolan ska främja lärande och stimulera eleverna att inhämta och utveckla kunskaper, för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Dessutom medför det enorma informationsflödet och den snabba tekniska förändringen i samhället att kraven på förmågan att identifiera och bedöma olika informationskällor ökar, vilket innebär att eleverna måste kunna orientera sig och tolka budskapen. Därför blir metoder, strategier och studiefärdigheter nödvändiga för att kunna använda nya kunskaper. Det är även viktigt att utveckla elevernas förmågor att sortera, värdera och kritiskt granska information och fakta, för att därefter kunna göra den till en viktig kunskap. Utifrån ett lärande perspektiv uppstår kunskap genom goda möjligheter att läsa, skriva och samtala. Således måste eleverna ges utrymme att utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sina språkliga förmågor.

I den nya kursplanen och kunskapskraven till läroplanen Lgr 11, har medier en framskjuten plats och påverkar elevernas åsikter. Att kunna bearbeta information och lära sig att sovra i informationsflödet är färdigheter vars betydelse betonas. Dessutom lyfts elevernas eget skapande fram, både gällande det individuella och det kollektiva arbetet. Eleverna ska utveckla sina förmågor att uttrycka sig på många olika sätt i presentationer och redovisningar. Genom att arbeta med fakta, bilder, film eller musik utvecklas lusten till skapandet, vilket i sin tur ger en ökad motivation till lärande.

3.8 Digitala medier ökar motivationen och engagemanget

En av lärarens viktigaste uppgifter är att motivera sina elever. Det handlar om att få elever intresserade och att själva finna viljan att lära sig utan påtryckningar eller tvång. Därför kan

en mer utbredd användning av IKT i undervisningen vara en möjlighet att skapa ett intresse och engagemang hos eleverna. Hylén (2007) skriver om fördelarna med användning av digitala lärresurser i undervisningen och anser att de flesta är multimodala, vilket innebär att de presenterar olika möjligheter för eleverna att kunna jobba med text, ljud och bild. Därigenom leder verktygen både till en ökad motivation och effektivitet i lärandet.

Det finns ett större antal studier som påvisar att IKT har en positiv betydelse för elevers motivation och engagemang och att en integrerad IKT-pedagogik möjliggör förbättrade skolresultat samt livslångt lärande. Forskningsöversikt i teknikdelegationens rapport (2010:1), vilken fokuserar på studier som värderar effekten av IKT på elevernas utveckling och lärande, pekar på tydliga och positiva effekter av IKT-användning och lyfter fram ett antal övergripande fördelar kopplat till elevernas motivation och engagemang. Dessa visar att en ökad motivation hos eleverna kan bidra till en ökad uppmärksamhet och ett ökat engagemang under lektionerna, vilket i sin tur främjar lärande och förbättrar betygen. Det främjar såväl inläring i grupp som det individuella lärandet, då eleven tillåts jobba i sin egen takt och efter egna förutsättningar samt ansvara för sin egen lärprocess.

Skarin (2007) skriver att användandet av IKT i undervisningen medför många viktiga fördelar. De digitala lärresurserna som används pedagogiskt i skolorna ger eleverna möjlighet att känna sig mer framgångsrika och motiverade att lära sig. Detta ger ett ökat självförtroende och en bättre självkänsla, vilket hjälper eleverna att lättare se på lärandet som en väg till framgång samt få en mer fördjupad och långsiktig kunskap som de kan ha nytta av senare i livet.

Davidsson och Flato (2010) påpekar att genom att göra ämnet mer lockande för eleverna och ge dem möjligheter att effektivt medverka i inlärningsprocessen kan motivationen höjas. Detta kan nås vid användning av IKT i undervisningen. Passey och Rogers (2004) har genom sin studie kunnat visa att genom användningen av olika digitala hjälpmedel i undervisningen blir lektionerna mer lockande, intressanta och spännande. Vissa elever i studien anser att IKT underlättar skoluppgifterna, då fokus och energi läggs på att förstå innehållet snarare än att dokumentera det för hand.

3.9 Digitala medier ökar möjligheterna att variera lärosätt

IKT som läroverktyg är motivationshöjande och ökar lusten till lärande. Genom variationen i arbetssätt som IKT erbjuder, får både lärare och elever möjlighet att prova eller använda olika lärostilar. Detta ökar elevernas möjligheter att nå sina mål. Enligt Willett (2007) kan media i skolor tillgodose flera olika lärostilar, vilket genererar ökad motivation och bredare lärande för eleverna. Hon undersöker hur eleverna kan lära sig genom att själva delta i att skapa spel med datorn som hjälpmaterial. Hennes slutsats är att det finns en stor variation på hur elever lär sig genom att medverka i digitalt material. Att tillvarata elevernas grundläggande kunskaper är positivt för deras lärande. Studien har visat hur undervisningen kan individanpassas genom att utgå från olika lärostilar. Med teknikens hjälp är det dessutom betydligt lättare att presentera ett material på olika sätt i undervisningen, vilket innebär att de individuella behoven hos en större andel av eleverna kan tillgodoses.

4. Teoretisk ram

I detta kapitel lyfter jag fram ett sociokulturellt perspektiv på lärandet, vilket mitt arbete kommer att bygga på. Detta kommer att underlätta analysen av svaren jag fick från läraren under den genomförda intervjun. Det sociokulturella perspektivet på lärandet kommer att behandlas utifrån Vigotskijs teori. Dessutom använder jag Säljöes teori om användning av artefakter i lärandet.

4.1 Sociokulturellt perspektiv på lärande

I min studie behandlar jag teorin om sociokulturellt perspektiv på lärande av Vygotskij. Det sociokulturella perspektivet handlar om interaktion mellan individer, vilket enligt Bråten (1998) bidrar till en utveckling av lärande och kunskap. Dessutom kan det sociokulturella perspektivet innebära att individen börjar med kommunikation och att lärandet blir en social handling i samspelet. Detta innebär att individer kan lära sig samt vidareutvecklas i samspel med andra. Vidare menar Bråten att undervisningen kan generera möjligheter till utveckling av nya idéer och tankesätt. Dessutom kan nya resurser utnyttjas genom samarbete med andra elever och lärare, vilket leder till en kognitiv utveckling.

Vygotskijs teori förekommer i skolans styrdokument och poängterar vikten av kommunikation, samarbete och samspel i lärandeprocessen. Generellt nämner Vygotskij samspel som en avgörande faktor för individens utveckling och prestation. Detta innebär att människors utveckling av kunskaper inte sker isolerat utan mellan individer i samspel med

andra. En viktig aspekt i Vygotskijs teori är att undervisningen ska förknippas med och utgå från elevernas intresse och det som fångar deras uppmärksamhet. Eleverna behöver också känna att det arbete de ägnar sig åt är meningsfullt. Han säger att lärandet är mycket beroende av verktyg och omgivningar. För att det ska ske krävs det dynamik och aktivitet hos såväl lärare, elever som i den omgivande miljön. Därför har läraren ett ansvar att förbereda verktyg och organisera en miljö som bidrar till lärandet. Inläring handlar enligt Vygotskij främst om ett socialt samspel. För att eleven ska lära sig krävs det att den finner möjligheter för interaktion, samarbete och samverkan, både i relationen elev/elev och elev/pedagog.

I Vygotskijs teori har språket såväl som tänkandet en central roll. Han menar att både tänkande och språket är nära förknippade, då tänkandet är ett socialt fenomen som uttrycks genom språket. Med hjälp av språket formas och uttrycks idéer och tankar, vilket innebär att utan kommunikationen stannar utvecklingen. Han hävdar även att kunskap och lärande är någonting som finns i samspel och sociala praktiker och att det är genom det sociala samspelet som både lärande och språk växer fram och utvecklas.

Läraren har en avgörande roll för kunskapsutvecklingen (Säljö 2010). Dessutom ansvarar pedagogen för att skapa goda lärandetillfällen för eleverna, så att de kan möta och framförallt utmana sitt lärande. Säljö och Linderoth (2002) skriver att kommunikationen och interaktionen som förekommer mellan människor ses som mediering, vilket beskrivs som ett redskap för lärande. Författarna anser att i inlärningsprocessen, som är en utgångspunkt i det sociokulturella perspektivet, formas alla färdigheter, värderingar och kunskaper och bildas på nytt. Det innebär att samspelet med andra leder till att förmågor och färdigheter utmanas och utvecklas.

Säljö (2002) skriver att språket är individens medierande redskap, det vill säga att samtal och kommunikation är uttryck för mediering och att individer är medierande resurser för varandra. Språket är alltså ett individuellt, kollektivt och sociokulturellt redskap som individer förhåller sig till samt kommunicerar med omgivningen via. Genom att delta i sociala samspel skaffar sig individen således nya språkliga förmågor samt nya sätt att tänka.

4.2 Redskap och sociokulturellt perspektiv

Säljö (2005) använder olika tekniska begrepp för att förklara lärandet ur ett sociokulturellt perspektiv. Han benämner redskap som det viktigaste begreppet och skriver att individen

utvecklar och använder sig av både fysiska och språkliga redskap och artefakter varje dag. Både språkliga och fysiska redskap är produkter av människor och kan därför likställas.

5. Metod

Jag har undersökt hur en lärare använder sig av digitala medier som läroverktyg. Denna undersökning har jag valt att genomföra i form av en fallstudie. Användningen av fallstudier förekommer ofta då man genom studien avser att bilda en uppfattning om bekymmer och dilemman som har med den pedagogiska praktiken att göra.

Min studie utgår från en kvalitativ forskningsstrategi, något som kännetecknas av att jag fokuserar på ord snarare än siffror (Bryman & Bell, 2011). En kvalitativ forskningsstrategi ger en närhet till undersökningsobjekten, något jag anser önskvärt då jag vill se verkligheten utifrån mina respondenters perspektiv. Vidare genomsyras min studie av ett induktivt perspektiv, vilket innebär att jag har utgått från mina observationer och insamlad information för att utifrån detta bilda en teori. Motsats till det induktiva perspektivet är det deduktiva, vilket konträrt betyder att man utgår från befintlig teori för att skapa hypoteser som sedan testas empiriskt. Detta perspektiv anser jag vara mindre lämpligt sett till de forskningsfrågor som jag avser att besvara.

Enligt Yin (2014) finns det sex huvudsakliga källor för informationsinsamling, vilka utgörs av (1) intervjuer, (2) dokument, (3) arkivmaterial, (4) direkta observationer, (5) deltagande observationer samt (6) fysiska föremål. Vidare menar Yin att inte alla dessa sex källor är relevanta i alla studier, utan vilka man använder sig av bör baseras på vilken typ av studie det är som genomförs. I min studie är det observationer och en intervju som utgör grunden för datainsamlingen. Mina observationer bygger på undervisningstillfällena, närmare bestämt modersmålsundervisning i arabiska, där jag har observerat hur digitala medier används i praktiken. Observationerna skedde under två lektioner med två olika grupper och avslutades med en kort intervju. Jag har även intervjuat en lärare kring hennes uppfattning om användningen av digitala medier i undervisningen.

Fördelarna med intervjuer är enligt Yin (2014) att de fokuserar direkt på forskarens frågeställning. Dock menar han att det även finns nackdelar förknippade med intervjuer, såsom risken för snedvridning till följd av dåligt formulerade frågor. Detta hade jag i beaktning under formuleringen av mina intervjufrågor, något jag genomförde med största

noggrannhet och aktsamhet för att på så sätt minimera denna risk. Andra nackdelar är risken för reflexivitet, det vill säga att respondenten ger de svar som den tror att intervjuaren vill höra, samt risken för feltolkning av respondentens svar, vilket i sin tur leder till snedvridningar av resultatet. Dessa risker anser jag mig ha minimerat genom att komplettera min datainsamling med observationer som ytterligare informationskälla. Under dessa möjliggjordes en mer objektiv tolkning av verkligheten, där jag fick ta del av det fenomen jag avsåg att studera i sin realistiska miljö (Merriam, 1994).

Enligt Merriam (1994) handlar de flesta fallundersökningar om praktiska problem ur fullständiga perspektiv. Genom en fallstudieundersökning får forskaren en fördjupad förståelse om den situation som studeras. På så vis kan respondenternas uppfattning och tankar kring forskningsfrågan analyseras. Vidare påstår Merriam att en kvalitativ fallstudie är baserad på att man som forskare vill analysera, förstå och tolka observationer, processer och händelser i pedagogiken. Denna metod kan användas vid en undersökning av ett specifikt fenomen. Resultatet av en fallundersökning kan vara beskrivande, värderande eller tolkande. Författaren tar också upp hur man som forskare väljer att studera vissa fall på djupet. En fallstudie är en undersökning av ett specifikt fenomen, till exempel en händelse eller en person. ”En kvalitativ inriktad fallundersökning utgör en intensiv, holistisk beskrivning och analys av en enda företeelse eller enhet” (Merriam 1994).

5.1 Urval och genomförande (skola, lärare, klassrum)

Min undersökning tog utgångspunkt på en skola, vilken jag har valt att namnge skola X. Skola X, som består av klasserna F-9, är placerad i en av de största stadsdelarna i Malmö där 99 procent av de boende har en invandrarbakgrund. Observationerna och intervjun skedde i klasser på högstadienivå och kretsade kring användningen av digitala medier i undervisningen. Pedagogen jag valde att intervjua och observera, som jag har valt att kalla för Lärare A, arbetar på en mångkulturell grundskola och var positiv att medverka trots att hon var mycket upptagen med vardagsarbetet i skolan. Rektorn på skolan hade beslutat att pedagogen kunde delta i undersökningen. Lärare A använder olika arbetsmetoder för att tillämpa användningen av digitala medier i sin modersmålsundervisning. Den genomförda intervjun och klassrumsobservationerna ger mig goda underlag för besvarandet av mina frågor. Intervjun, som varade i 40-50 minuter, valde jag att röstinspela. Detta för att inte gå miste om värdefull information. Efter intervjun började jag arbetet med transkribering av

materialet, där jag noggrant gick igenom intervjun med pedagogen, för att i nästa steg kunna analysera svaren och utifrån dessa dra slutsatser.

5.1.1 Skolan

Skola X, som är skolan i fokus i min undersökning, är förknippad med stor användning av digitala medier i sin undervisning samt användning av projektorer och smartboards. Varje lärare har en egen dator, vilken de enkelt kan koppla till antingen projektor eller smartboard. Skolan är lokaliserad i ett tätbefolkat område och består av cirka 500 elever.

5.1.2 Läraren

Lärare A, som jag gjorde min undersökning hos, är en av modersmåslärarna som jag kände tidigare sedan min VFT. Hennes sätt att använda digitala medier i undervisningen fångade mitt intresse. Därför tog jag kontakt med henne via E-mail, där jag frågade om tillåtelse att få göra min undersökning hos henne, vilket hon gick med på.

På högstadienivå hålls modersmålsundervisningen efter skoltid. Modersmåsläraren är i skolan hela dagen, då hon inte bara håller i modersmålsundervisningen utan också i studiehandledningen. Jag valde att observera under modersmålsundervisningen, då dessa lektioner är planerade av modersmåsläraren. Lärare A har åk 1-9 lärarutbildning i arabiska och har arbetat som modersmåslärare på samma skola i sex år. Hon har även studiehandledning på de flesta nivåer på högstadiet.

5.1.3 Klassrummet – Den yttre pedagogiska miljön

Lärare A använder ett klassrum på skolan där undervisningen av ordinarie lektioner sker. Modersmålsundervisningen sker på eftermiddagar efter skoltid. Klassrummet består av flera tvåsitsbord, där två elever får plats vid ett bord. Längs väggen i klassrummet fanns en smartboard och från taket hängde det ner en projektor. På lärare A:s skrivbord, som stod i hörnet av klassrummet, låg hennes bärbara dator som var uppkopplad till smartboarden. Dessutom fanns det tolv stationära datorer som bildade en halvcirkel längs klassrummets väggar.

5.1.4 Elever/grupper

Observationerna genomfördes under två lektioner med två olika grupper. Första gruppen bestod av två elever från årskurs 7 samt sex elever från årskurs 6. Den andra gruppen bestod av tio elever från årskurs 8. Varje lektion varade i 55 minuter. Eleverna i båda grupperna hade arabiska som modersmål och deltog i modersmålsundervisning en gång per vecka.

5.2 Genomförande av observationer

Kihlström (2006) beskriver hur man dokumenterar under en observation. Författaren anser att det bästa sättet att göra sin dokumentation är att skriva ett löpande protokoll över vad som sker under en viss tid och på en viss plats. Protokollet utgörs således av en beskrivning av händelser och korta kommentarer som sedan kan analyseras.

Enligt Merriam (1994) är det som forskare/observatör viktigt att ta hänsyn till vissa centrala saker när man genomför sina observationer, för att på bästa sätt kunna beskriva det som äger rum. Först ska man memorera så mycket som möjligt av det som sker samt anteckna viktig information och relevanta detaljer. Dessutom ska man arbeta strukturerat och organisera alla observationsanteckningar så att man lätt kan identifiera dem. Slutligen ska man renskriva sina anteckningar så fort man kan, helst direkt efter att observationen avslutas då man fortfarande minns små händelser som man eventuellt inte hunnit skriva ner.

Jag anlände till skolan strax före avtalad tid och inväntade lärare A:s ankomst. Jag presenterade mig för klassen (grupp 1) och förklarade min närvaro på denna lektion. Jag gjorde samma presentation och förklarade därefter anledningen till min närvaro för den andra gruppen. När lärare A kom, satte jag mig längst bak i klassrummet, där det fanns två lediga platser. Inför observationerna hade jag förberett ett block, i vilket jag skrev ner mina anteckningar, tankar och reflektioner. Efter avslutade observationer skrev jag rent mina anteckningar omedelbart för att inte glömma viktiga detaljer.

5.3 Genomförande av intervjun

Nästa dag på förmiddagen kompletterade jag mina observationer med en intervju med lärare A. Intervjun hade ett bestämt syfte med öppna frågor kring hennes erfarenhet, åsikter och värderingar. Detta var nödvändigt för att få fram så bra information som möjligt till min undersökning.

Patel och Davidson (1994) anser att förberedelserna inför en intervju är viktiga. Därför valde jag att genomföra en strukturerad intervju, till vilken jag förberett ett antal frågor. Dessa frågor gick inte att besvara med endast ja eller nej, utan krävde reflektion och eftertanke kring ämnet. Intervjufrågorna formulerades så att jag skulle kunna ta reda på vad min respondent verkligen tycker. Jag spelade in samtalet med telefon, vilket gav mig fördelen att jag kunde gå tillbaka senare för att lyssna igen och analysera materialet noggrant. Lärare A blev inte tilldelad intervjumallen, detta för att undvika inövade svar och istället få spontana svar på frågorna. Inför intervjutillfället valde lärare A en plats där samtalet kunde hållas utan risk för att vi skulle bli störda eller avbrutna. Rummet där intervjun genomfördes var ett så kallat P.H-rum där elever ofta får samtala med sina handledare/mentor.

I min studie valde jag att genomföra kvalitativa intervjuer, vilka består av öppna frågor och karaktäriseras av diskussion mellan forskare och respondent (Bryman & Bell, 2011). Intervjuer av denna typ används enligt Kvale och Brinkmann (2009) för att förstå och tolka någonting utifrån respondentens synvinkel. Intervjun som jag genomförde var halvstrukturerad, vilket enligt Bryman och Bell (2011) kännetecknas av att forskaren inför en intervju förbereder några frågor kring utvalda teman. Under intervjun kan dessa frågor sedan anpassas eller uteslutas beroende på hur respondenten svarar. Dessutom kan nya frågor adderas. Eftersom min studie präglas av ett induktivt synsätt kunde jag inte på förhand förutspå den exakta riktning som studien skulle inta. Därför var denna struktur avgörande, då den gav mig förutsättningar att hålla en viss riktning på intervjun samtidigt som jag tilläts vara flexibel. Intervjun byggde på ett antal frågor (se bilaga) som formulerats för att kunna besvara syftet med arbetet.

Under transkriberingen av intervjun behandlade jag den information jag fått fram med största omsorg, för att på så sätt kunna återspegla den på bästa möjliga och mest verklighetsskildrande sätt. Patel och Tebelius (1987) påpekar att vid ett kvalitativt forskningsarbete ska forskaren lägga fokus både på insamlingen av information och analysen av denna. Dimenäs (2007) påpekar att det finns två startpunkter när det kommer till analysarbete. Dessa startpunkter utgörs av tillvägagångsätt och helhetsanalys. Vad författaren egentligen påstår är att den som ska utföra en analys först måste få en överblick av det material som har samlats in. För att tillgodose detta gick jag repetativt igenom mitt material, vilket gav mig den eftersträvaransvärda överblicken och därigenom möjliggjorde min analys.

6. Resultat

I detta kapitel presenterar jag de resultat som framkom från insamlat material för att besvara både syftet och frågeställningarna i mitt arbete. I det insamlade materialet har jag valt att fokusera på huvudämnet i min uppsats, det vill säga tillämpning av digitalt lärande och artefakter i modersmålsundervisning utifrån ett sociokulturellt perspektiv.

6.1 Tillämpning av digitala verktyg i modersmålsundervisningen

6.1.1 Användning av datorer

Lärare A använder digitala medier i sin undervisning, vilket underlättar hennes arbete som pedagog samt gör det mer effektivt och stimulerande. Detta kunde jag tydligt se under mina observationer, exempelvis under en lektion där eleverna tilldelades en uppgift att skriva om landet som de härstammar ifrån. Syftet med uppgiften var att ge eleverna möjligheter att utveckla sina kunskaper om kulturer och samhällen där modersmålet talas. Lektionen började med att lärare A presenterade uppgiften på sin dator som var kopplad till smartboarden. Därefter arbetade respektive elev med uppgiften för att slutligen, med hjälp av en PowerPoint-presentation, redovisa sitt arbete för klassen.

Lärare A har en bärbar dator som hon fått från modersmålsenheten. Datorn använder hon för att planera sina lektioner, både hemifrån och i skolan. Vidare utgör den bärbara datorn, tillsammans med en projektor, smartboard samt tio stationära datorer, den digitala utrustningen i klassrummet, vilken används under modersmålslektionerna. Att ha tillgång till datorer är en fördel både för läraren och eleverna. I båda grupperna kunde jag se att eleverna använde sig av de datorer som fanns i klassrummet. Detta visar på ett stort tillämpningsområde, såväl gällande inhämtning av fakta och information från Internet som författande och bearbetning av texter samt förberedelser inför olika framföranden eller PowerPoint-presentationer.

6.1.2 Användning av smartbord

6.1.2.1 Observation 1

Under min första observation inledde lärare A med att visa en bild föreställande de olika väderstrecken. På bilden fanns namnen på de olika riktningarna markerade med fet stil. Lärare

A använde sig av smartboarden för att visa hur kompassen indelas i olika kardinal- och interkardinalstreck

Därefter markerade lärare A ett specifikt land på en världskarta. Det land som lärare A valde som sitt objekt var Sverige. När objektet var markerat på kartan visades det stort på smartboarden och därmed kunde eleverna se landets olika landskap. Ovanpå dessa ritade läraren ut de fyra väderstrecken, så att eleverna kunde se de olika riktningar som landskapen befann sig på.

För att hjälpa eleverna att praktiskt öva på sina kunskaper hade lärare A förberett sin lektion med kartor över de länder som vardera elev härstammar ifrån. Eleverna fick sedan komma fram till smartborden och rita ut väderstrecken för respektive land. Elever med samma ursprung fick samarbeta framför smartborden.

För att fördjupa samt bygga upp elevernas ordförråd med viktiga begrepp inom geografi valde lärare A en av elevernas kartor på smartboarden. På kartan markerade eleverna med olika färger landets största städer, floder och berg och sparade resultaten i kartan.

Detta var ett exempel på ett moment där lärare A använde sig av smartboarden som ett pedagogiskt verktyg för lärande. Med hjälp av verktyget fick eleverna praktiskt testa, öva samt befästa sina kunskaper. Under observationen kunde jag också se hur användningen av smartboarden underlättade lärarens genomgångar genom att förenkla och konkretisera dem. Efter dessa genomgångar kunde eleverna flytta sig och använda varsin dator för att enskilt jobba med sina arbeten/PowerPoint-presentationer.

6.1.2.2 Observation 2

Den andra lektionen som jag observerade omfattade en grupp om tio elever från årskurs 8. Under denna lektion använde sig läraren av ett annat pedagogiskt verktyg, nämligen film. Den pedagogiska tanken med att använda film som verktyg i modersmålsundervisning är att gynna lärandet samt att ge eleverna en upplevelse genom filmen.

Lärare A använde film/kortklipp som en utgångspunkt för att starta samtal och reflektioner över traditioner, kulturella företeelser och samhällsfrågor i områden där modersmålet talas utifrån jämförelser med svenska förhållanden. Filmen hade ett moralistiskt värde och behandlade ett viktigt område i det svenska samhället, respekt. Filmen bestod av ett kort klipp

på 11 minuter som lärare A hämtade från ”youtube”. Budskapet i filmen tydliggjordes genom alla de pedagogiska fördelar som filmformatet medför i form av ljud, bild och text. Efter filmvisningen ställde läraren frågor kring budskapet, vilka sedan diskuterades i grupp. Hon använde sig av smartborden för att visa fyra instuderingsfrågor kopplade till temat. Temat hade lärare A tillsammans med eleverna planerat i början av terminen, vilket hade rubriken ”Var tog respekten till de vuxna vägen?”. Frågorna diskuterades i ett första steg med läraren och sedan i grupp, där gruppmedlemmarna skulle komma fram till ett gemensamt svar. Därefter skulle svaren presenteras muntligt inför klassen. Frågorna var öppna, vilket krävde att grupperna samarbetade och förberedde argument för att stödja sina åsikter och motivera sina svar. Som stöd i detta arbete fick grupperna använda sig av datorer, vilka således utgjorde verktyg för lärande, kunskapssökande, kommunikation samt skapande. Lärare A gav några förslag på hemsidor där eleverna kunde leta fakta, vilka hon visade på smartboarden. Dessutom använde hon smartboarden för att ge tydliga och konkreta exempel på uppgifter av varierande kvalitet som kunde hjälpa eleverna att få en förståelse kring relevanta kunskapskrav och lärarens förväntningar. Lärarens roll i den här delen av uppgiften är väldigt viktig. Kraven för arbetet eller uppgifter måste redan från början utformas och presenteras, så att alla elever kan stimuleras utan att känna hopplöshet inför uppgiften.

Genom att använda digitala medier i sin undervisning kunde lärare A fånga elevernas nyfikenhet och hjälpa dem att skapa sina egna presentationer. Lärare A gick runt mellan grupperna och hjälpte eleverna att redigera sina texter (stavning och grammatik). För vissa grupper, som valde att använda bilder i sina arbeten, visade lärare A exempel på hemsidor som innehöll relevanta bilder till arbetet samt gav teknisk hjälp vid behov.

Genom att lärare A använde sig av digitala medier i sin undervisning kunde jag se att eleverna blev mer aktiva i diskussioner samt mer motiverade att bearbeta temat i fokus. Genom användning av filmklipp aktiveras flera sinnen, vilket förstärker inläringen och väcker elevernas intresse och engagemang för diskussioner. Det förstärker i sin tur elevernas viljor att jobba vidare med och prata kring intressanta och aktuella samhällsfrågor.

6.1.2.3 Intervjun

Resultatet av intervjun visade att lärare A använder sig av digital media som verktyg i sin undervisning och anser att verktygen har påverkat hennes undervisning på ett positivt sätt. Att jobba digitalt innebär enligt henne att använda datorer, smartboards samt allt som

tillgängliggörs via Internet, såsom filmklipp och musik. Lärare A har ingen medieutbildning utan har gått en teknisk kurs där hon lärde sig att använda smartboard. Dessutom försöker hon med hjälp av kollegor att utveckla sina kunskaper inom området. IT-utbildningen som ges i skolan anser hon vara grundläggande och innehåller element som till exempel att göra PowerPoint-presentationer.

Lärare A anser att användning av digitala medier i undervisningen är något positivt och har förbättrat elevernas studieresultat. Eleverna är mer engagerade och tar ett större ansvar för sina skoluppgifter. Hon berättar att de har blivit bättre på att hämta information från Internet och mer aktiva med att granska källor. Detta gör att förmågan att kritiskt granska all information utvecklas och att eleverna därmed blir bättre på att hantera fakta. Lärare A berättar att när eleverna använder datorer i grupparbeten tränar de också förmågan att samarbeta samt kommunicera med varandra. Detta innebär att datorn blir ett pedagogisk redskap för att utveckla lärprocesser, kommunikation och samarbete. Hon menar att datorn ger eleverna utrymme till ett socialt samspel med varandra, där språk, tankar och idéer utbyts. Vidare anser hon att samspel genom den digitala tekniken har utvidgats till att nå även lärarna, vilket betyder att pedagogerna tillsammans kan planera gemensamma lektioner och samverka genom utbyte av idéer och erfarenheter.

När det gäller syftet med användning av digitala medier i undervisningen menar lärare A att det underlättar variationen av lektionerna. Dessutom får man möjlighet att prova på de didaktiska val som digitala medier erbjuder. Hon menar att det finns mycket bra med datorer, men att det ibland blir jobbigt och tidskrävande att skriva texter på arabiska när tangentbordet inte visar arabiska bokstäver, utan eleverna måste söka fram det arabiska tangentbordet på Internet.

Under intervjun betonade lärare A de möjligheter som datorer erbjuder och gav exempel på funktioner som hon uppskattar och arbetar med väldigt mycket. Däribland betonade hon "Google drive", som är en webbaserad tjänst som tillhandahåller möjligheten att dela dokument med andra personer samt redigera och bearbeta dessa online. Hon menar att detta underlättar samarbete mellan elever samt underlättar för läraren att svara på elevernas frågor och ge dem handledning. Lärare A upplever också användningen av datorn som positiv i kommunikationen med föräldrar eller vårdnadshavare. Dessutom underlättar det för läraren när hon vill att eleverna ska jobba utifrån en viss hemsida. Vidare tog lärare A upp aspekter kring hur användning av digitala medier ger tillgång till snabb och lättillgänglig information.

Detta gör att eleverna uppskattar digitala mediers närvaro i undervisningen. Det ökar motivationen och intresset hos eleverna, vilket gör att de lägger mer fokus på uppgiften och hänger med på lektionerna. Lärare A berättade att hon genom att arbeta digitalt har bättre möjligheter att visa och konkretisera information, både genom text och bilder. Detta anser hon öka förståelsen och skapa en bättre inläring för alla elever, även de minst motiverade.

7. Diskussion

I detta kapitel kommer jag att presentera en diskussion av resultaten från min studie. I studien har jag valt att undersöka hur en modersmållärare använder digitala medier i sin undervisning. Dessutom har jag undersökt om digitala medier kan vara ett redskap för lärandet. Diskussionen utgår från de resultat som framkom under mina två klassrumsobservationer samt den kompletterande intervjun med en modersmållärare i arabiska

Det var svårt att hitta modersmålsundervisning som bygger på digitala medier, eftersom undervisningen sker i salar som inte är primärt utrustade för det ändamålet. Jag anser ändå att studien uppfyller sitt syfte, då den ger en god inblick i modersmållärares uppfattning kring digitala medier samt visar på hur tekniken fungerar och används som ett länderedskap i modersmålsundervisningen.

7.1 Tillämpning av digitala verktyg i modersmålsundervisning

Resultaten i min undersökning visar på att modersmålläraren har tillgång till en egen bärbar dator, vilket underlättar hennes uppgifter som lärare. Med datorn planerar hon sina lektioner, något hon kan utföra både i skolan men också hemifrån. I undervisningen använder hon datorn genom att koppla den till projektorn för att ge alla i klassen en god överblick kring diverse lektionsinnehåll. Säljö och Linderöth (2002) hävdar att artefakter är skapade av människor och således konstruerade efter deras behov. De menar att tillgång till artefakter, såsom datorn, underlättar individens dagliga uppdrag eller arbetsuppgifter. Detta var något som lärare A drog nytta av genom att integrera olika digitala verktyg i sin undervisning. Därmed möjliggörs även nya former av lärande. Säljö och Linderöth säger att genom att

införa digitala medier i undervisningen förändras villkoren för lärande och leder till ett breddat lärande såväl som en fördjupad ämnesförståelse.

Lärare A använde sig aktivt av digitala medier i sin undervisning och var positiv till dessa som läroverktyg. Hon lät dessutom eleverna använda sig av digitala medier i stor utsträckning för att söka fakta, förbereda presentationer och liknande. Lärare A använde exempelvis Youtube för att presentera ett filmklipp som utgjorde utgångspunkt för ett givet tema och underlag för vidare samtal i klassen.

Gillens med flera (2006) menar att användning av smartboard i undervisningen skapar många positiva lärandetillfällen för eleverna. I enighet med detta använde lärare A smartboarden som läroverktyg i sin undervisning på ett framgångsrikt sätt, vilket visar på att det är en mycket lämplig artefakt i undervisningssammanhang. Under min första observation fick jag se prov på hur lärare A använde smartboarden för att på ett tydligt, visuellt och pedagogiskt sätt konkretisera och förmedla kunskap. Med kartor, väderstreck och bilder som presenterades genom smartboarden fick eleverna en mer vitaliserad upplevelse av ämnet i fråga, vilket utgör en god grund för utökat lärande. Eleverna fick även möjlighet att färgsätta städer, floder och liknande på kartan, något som även det bidrar till att förmedlingen av kunskapen eller informationen blir mer levande och attraktiv. Att på så sätt integrera artefakter i undervisningen alstrar ett ökat deltagande och engagemang från eleverna, vilket ofta bidrar till en fördjupad förståelse för det studerade ämnet i fråga.

Alexandersson med flera (2001) berättar att genom att skapa möjligheter för IKT-användning, förändras och varieras undervisningen och kunskapen blir mer aktuell och lättillgänglig. Användning av smartboard innebär möjligheter för eleverna att ta åt sig ett givet innehåll på olika sätt, något som framkom tydligt under mina observationer. Under intervjun berättade lärare A att hennes första kontakt med digitala verktyg var genom jobbet. Hennes uppfattning är att eleverna utvecklas när de arbetar digitalt och därför försöker hon integrera tillgängliga digitala resurser i undervisningen i så stor utsträckning som möjligt. Hon ansåg att närvaron av dessa resurser i undervisningen alstrade en ökad motivation hos eleverna, som med hjälp av verktygen lärde sig mer och därigenom fick ett ökat självförtroende.

Lärare A menade att smartboarden är ett effektivt och komplett läroverktyg med funktioner som underlättar nästan alla delar i en lärares arbete. Detta kunde jag även se exempel på under mina observationer. Ett sådant var när jag såg hur lärare A sparade elevernas arbete som de

hade påbörjat under en lektion för att sedan kunna arbeta vidare med det under nästa. Säljö och Linderoth (2002) anser att genom att utnyttja den digitala tekniken som redskap för att konkretisera lektionens innehåll, kan man bidra till att eleverna erövrar kunskaper och behärskar dem. Att på så sätt kunna spara det arbete som eleverna utfört under en lektion för att återuppta det vid ett senare tillfälle, innebär att inget redan utfört arbete går till spillo. Läraren tillåts fortsätta där man senast avslutade utan att onödig tid behöver läggas på repetition. Detta ger ökade möjligheter för eleverna att erövra nya kunskaper snarare än att upprepa gamla.

Utifrån Vygotskijs idé om den proximala utvecklingszonen i relation till utveckling och lärande, samt det sociokulturella perspektivet om hur innehåll förs vidare via olika artefakter, kan smartboarden betraktas som en artefakt som möjliggör mediering av ett undervisningsinnehåll med hjälp av olika kommunikationsformer såsom bild, ljud, musik, text och film. Med hjälp av IKT ges läraren möjlighet att på varierande sätt förmedla ett givet lektionsinnehåll. Detta blir högst relevant när läraren har en förutbestämd idé om vad en lektion ska innehålla samt hur ett ämnesområde ska angripas och vill formulera sina tankar på så sätt att ett så stort antal av eleverna som möjligt förstår och kan ta det till sig. Alla elever är unika, så även i sitt sätt att lära. De olika kommunikationsformerna som tillgängliggörs för lärarna genom IKT, bidrar sålunda till att fler elevers inlärningspreferenser kan tillgodoses.

Vid det andra lektionstillfället använde lärare A sig av film för att inspirera sina elever och starta ett nytt tema. Levihn och Christerson (2000) skriver att motivation och inspiration är två centrala faktorer för en framgångsrik inläring. Vidare beskriver de vad goda inläringssituationer kan innebära och nämner repetition, att förhöra sig själv, konkretisering samt involvering av flera sinnen. På samma lektion kunde jag se hur lärare A använde smartboarden för att visa hur den givna uppgiften skulle gå till med hjälp av konkreta instruktioner och exempel. Dessutom kopplades dessa instruktioner och exempel till de aktuella kunskapskraven. Med hjälp av artefakten kunde på så sätt alla elever i klassen se de viktigaste momenten för att kunna klara uppgiften. Det innebär att mycket kraft och tid kunde sparas, då det räckte att ge instruktionerna för uppgiften en gång.

En av lärarens viktigaste uppdrag är att hjälpa eleverna att utveckla sina kreativa förmågor och skapa sådant som är både nytt och originellt. Vygotskij (1995) anser att kreativitet leder till främjande av fantasin. Därför ska läraren i sin undervisning ta vara på skapande som

bidrar till att främja den kreativa förmågan hos eleverna. Denna ambition kunde jag se hos lärare A genom att hon presenterade varierade metoder och förslag på hur eleverna kunde göra för att framställa en presentation. På så sätt får eleverna inspiration genom andras idéer, samtidigt som de ges möjlighet att utveckla sin kreativitet, intelligens och personliga egenskaper. Med uppgiften ”Var tog respekten till de vuxna vägen” fick eleverna utrymme att själva skapa och bestämma formen för presentationen. Detta innebär att eleverna kunde öva upp sin kreativitet och använda sin fantasi för att sätta ihop en produktion där text, bild och ljud kombineras.

Genom att lärare A får eleverna att skapa egna presentationer, främjas också användandet av tekniken. Detta innebär en process där kreativitet och teknik samverkar, vilket ger upphov till att nya tankar formas och stimuleras. Enligt utbildningsdepartementet (2006) ska eleverna få förutsättningar att lära sig använda datorer på olika sätt, vilket bidrar till en utveckling av deras digitala kompetens. Med andra ord ska man säkerställa en hög IKT-kompetens hos eleverna genom att stärka deras förmåga att använda datorn som redskap för att hämta, kritiskt granska, producera, publicera och utbyta information. Detta inkluderar också elevernas förmåga att kommunicera och delta i samarbetsnätverk via Internet. Att utveckla sina tekniska förmågor bör ses som en rättighet i dagens mediesamhälle. Därför måste det vara en naturligt integrerad del i det dagliga skolarbetet, där IKT blir ett värdefullt redskap för elevernas lärande.

7.2 Motivation

Forskning pekar på att individer lär sig genom att tillsammans bruka digitala medier. Att använda sig av artefakter som elever är vana vid och finner intressanta, möjliggör ett större engagemang och en ökad motivation. Därigenom främjas även elevernas förmågor att lära sig. Under mina observationer kunde jag se hur lärare A i enighet med detta använde digitala medier i sin undervisning för att engagera sina elever. Ett exempel på detta var när lärare A visade ett kort filmklipp som hon hade hämtat från Youtube. Klippet behandlade temat ”respekt”, vilket är ett aktuellt och moralistiskt område. Klippet belyste olika tolkningar av begreppet respekt, samt individers attityder och beteende i olika sammanhang kopplade till detta. Efter filmklippet startade lärare A en diskussion med sina elever och försökte få dem att prata samt ge sin syn på begreppet. Jag såg då hur eleverna blev engagerade i samtalet på grund av att bilderna i klippet appellerade till deras känslor.

Genom att konkretisera en fråga med hjälp av bilder, förtydligas dessutom budskapet och eleverna får en ökad förståelse för dess kontext. Detta innebär att digitala medier blir en viktig komponent i undervisningen som stimulerar eleverna till att bli mer delaktiga i inlärningsprocessen. Lärare A är positiv till användandet av IKT i sin undervisning och anser att det gör eleverna mer aktiva i sin inläring. Eleverna vågar samtala och uttrycka sina åsikter, samt komma med övertygande argument för att stödja dessa. Skarin (2007) hävdar att användning av digitala medier bidrar till en ökning av engagemang och motivation hos eleverna. Hon menar att genom användningen höjs även elevernas kunskap som i sin tur kan ha en positiv påverkan på deras skolgång. Därför är lärarnas kunskap och kompetens inom IKT nödvändigt för att kunna ge eleverna de grundläggande kunskaper som krävs för att hantera sin digitala vardag.

Lärare A upplever att användandet av digitala medier i undervisning har påverkat elevernas lärande och studieresultat. Hon anser att eleverna har utvecklat sina digitala kunskaper samt sina förmågor att leta fakta och kritiskt granska information från Internet. Hon tycker även att eleverna har utvecklat sina förmågor att uttrycka sig muntligt med klarhet och flexibilitet. Detta leder till att också osäkra elever blir mer frimodiga och vågar tala mer under muntliga redovisningar.

7.3 Kommunikation och samspel

Lärare A använder digitala verktyg för planeringen av flertalet undervisningsmoment. Hon använder även verktygen för att visualisera sina mål samt konkretisera och förtydliga lektionsinnehållet, vilket underlättar elevernas förståelse för ämnet. Med smartboarden som verktyg kan hon diskutera, skriva ned samt spara elevernas svar. Man ser att artefakten som lärare A använder fungerar absolut förträffligt i undervisningen, och genom den kan både lärare och elever kommunicera sina idéer och tankar samt utveckla sina kunskaper. Tekniken blir ett stöd som konkretiserar diverse budskap för eleverna, samtidigt som den utgör ett verktyg som inspirerar eleverna att diskutera sina åsikter och delge nya tankar.

Ur ett sociokulturellt perspektiv är lärande och utveckling sammanbundna med social interaktion och kommunikation. Säljö (2005) hävdar att lärande sker genom deltagande i en social praktik där kommunikation och tillgång till olika redskap finns. Exempel på sådana redskap är teknik och språk. Detta betyder att det inte är tillräckligt att enbart placera verktygen i klasserna för att skapa lärande och utveckling. Det möjliggörs först genom

kommunikationen mellan människor. Jag kunde se hur lärare A använde tekniken i sin undervisning för att främja interaktion mellan eleverna, läraren och artefakterna. Därigenom utvecklar eleverna sina kommunikativa och språkliga förmågor, samtidigt som deras tekniska förmågor praktiseras. På så sätt utvecklas de tekniska och sociala kompetenser som är nödvändiga för att kunna verka i ett samhälle präglad av informations- och kommunikationsteknik.

Under mina observationer uppmärksammade jag att lärare A ofta tillämpade ett sociokulturellt synsätt i sin undervisning. Eleverna fick exempelvis diskutera instuderingsfrågor i grupp och gemensamt komma fram till svar. Därigenom övade eleverna sina förmågor att samarbeta. Säljö och Linderöth (2002) skriver att samspel mellan individer ger upphov till att färdigheter, idéer, kunskaper och värderingar formas, gynnas och överförs till nya sammanhang. Samtidigt tilläts eleverna att träna sina tekniska färdigheter genom att skapa egna multimediala presentationer. Genom att på så sätt integrera digitala medier i diverse samarbetsövningar får eleverna möjlighet att fördjupa sina tekniska såväl som sociala kompetenser. Användning av digitala medier skapar således förutsättningar för måluppfyllelse avseende alla delar av kursplanen.

7.4 Digitala mediers positiva aspekter

Lärare A kände stor uppskattning inför att få använda IKT i sin undervisning. Hon menade att för de flesta elever är tekniken ett naturligt inslag i vardagen, därför bör alla lärare komplettera sin undervisning med digitala verktyg för att ge eleverna en bättre chans till inläring. Lundmark (2000) säger att IKT har en positiv inverkan på elevernas lärande och därför måste vara en rättighet för eleverna i skolan. En viktig dimension i IKT-aktiviteterna är dock elevernas samarbete. Man har kunnat visa på att genom att integrera IKT i undervisningen blir eleverna mer hjälpsamma och benägna att diskutera. IKT-användningen kan också stimulera elevernas nyfikenhet, väcka deras intresse och fördjupa deras kunskaper, vilket stöder lärandet. I enighet med detta belyste lärare A det faktum att användningen av IKT som ett läroverktyg motiverar eleverna och uppmuntrar dem till ett ökat engagemang för sina studier. Framför allt kunde hon se att elever med koncentrationssvårigheter gynnas av användningen av digitala medier. Enligt Passey och Rogers (2004) kan användandet av olika digitala hjälpmedel såsom datorer och annat i undervisningen bidra till att lektionerna blir lockande, intressanta och mer spännande. Detta kan i sin tur medföra att eleverna blir mer

aktiva, koncentrerade och engagerade i sin inläring, något som var påtagligt under båda mina observationer.

8. Slutsatser

I min studie har jag kunnat se att lärare A använder sig av digitala medier i sin undervisning och kommit till slutsatsen att tekniken som läroverktyg erbjuder många fördelar som förstärker lärandet. Lärare A använder digitala medier som ett pedagogiskt verktyg för att stimulera och motivera elevernas arbete i klassen.

Utifrån studieresultaten ser jag att den digitala tekniken erbjuder möjligheter till lärande som är avsevärt annorlunda mot vad som kan uppnås med en skriven text i ett läromedel. IKT innebär därför en stor förbättring av villkoren för lärande och kan användas som ett komplement i undervisningen.

Digitala medier har idag en stor betydelse och inverkan i elevernas liv. När det gäller den pedagogiska delen erbjuder den moderna tekniken ett läroverktyg med många fördelar som förstärker lärandet. Dessutom utgör tekniken ett redskap med olika funktioner, vilket underlättar för eleverna att förstå det de lär sig oavsett personliga preferenser kring vilket lärosätt som föredras.

Under mina observationer har jag fått en konkret bild av en undervisning baserad på digitala medier. Jag upplevde undervisningen som relevant och anser att den alltid kommer att bidra till en utveckling av elevernas kunskaper och färdigheter. Med digitala medier i klassrummet får eleverna möjligheter att bekanta sig med samt lära sig att behärska tekniken, vilket kommer att ha stor positiv inverkan på deras fortsatta liv i ett allt mer digitaliserat samhälle.

För att koppla tillbaka till de inledningsvis ställda frågorna, (1) hur modersmåslärarna ser på sin användning av digitala medier i sin undervisning samt (2) vilka fördelarna är med att använda de digitala verktygen i undervisningen, har denna studie kunnat visa på att lärare A kände stor uppskattning inför användandet av digitala medier i sin undervisning. Hon menade att för de flesta elever är tekniken ett naturligt inslag i vardagen, och att alla lärare därför bör komplettera sin undervisning med digitala verktyg för att ge eleverna en bättre chans till inläring. Då min studie enbart inriktade sig på *en* modersmåslärare kan jag inte dra några självklara slutsatser om alla modersmåslärare delar denna uppfattning. Dock har jag minskat

riskan för snedvidning genom att underbygga mina argument med relevant forskning som i största utsträckning delar lärare A:s åsikter i frågan. Exempelvis har jag presenterat forskning som pekar på att IKT har en positiv inverkan på elevernas lärande och därför bör vara en rättighet för alla elever i skolan.

I min studie har jag också presenterat tydliga exempel på de fördelar som digitala medier bidrar med till undervisningen. Däribland har jag kunnat visa på ökad nyfikenhet och motivation hos eleverna, vilket i sin tur genererar ett ökat engagemang för sina studier samt en fördjupad kunskap. Även detta underbyggs med forskning som pekar i samma riktning och visar på att involvering av digitala medier i undervisningen gör den mer lockande, intressant och spännande. Enligt lärare A har digitala medier dessutom en särskilt stimulerande effekt på elever med koncentrationssvårigheter. Tack vare den variation av pedagogiska verktyg som läraren erbjuds genom digitala medier, kan fler elevers inlärningspreferenser tillgodoses, vilket har en markant positiv inverkan på lärandet i stort.

9. Vidare forskning

Med denna studie har jag haft för avsikt att ta reda på hur modersmållärare använder och ser på digitala medier i sin undervisning samt vilka positiva effekter detta medför. När det gäller tankar kring vidare forskning skulle det vara intressant att utföra studien ur ett bredare perspektiv, exempelvis genom att göra en statistisk undersökning på uppfattningen kring användandet av digitala medier för att på så sätt involvera åsikter från ett större antal lärare. Dessutom hade det varit intressant att veta om lärarna utvärderar sina undervisningar när de använder digitala medier som läroverktyg och hur en sådan utvärdering isåfall ser ut.

Vidare har min studie varit främst lärarorienterad, då det är lärarens åsikter och uppfattningar som huvudsakligen har lyfts fram. Därför hade det varit intressant att belysa ämnet utifrån elevernas perspektiv. Detta genom att genomföra liknande intervjuer med elever, för att på så sätt få en inblick i deras åsikter och tankar kring digitala medier i undervisningen.

Källförteckning:

Alexandersson, Linderoth och Lindö (2001). *Bland barn och datorer– lärandets villkor i mötet med nya medier*.Lund: Studentlitteratur.

Andersson, L, G, Person, M, Thavenius, J (1999). *Skolan och de kulturella förändringarna*. Lund: Studentlitteratur

Barbro Oxstrand (2013). *Från Media Literacy till Mediekunnighet: Lärares uppfattning och förståelse av begreppen mediekunnighet och IKT i skolan och deras syn på medieundervisning*”. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation. Göteborgs universitet. Hämtad den 04/07/2014 från:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/32107/3/gupea_2077_32107_3.pdf .

Balanskat, Anja (2007). *Steps. Study of the impact of technology in primary schools*. Final Report. European Commission. Hämtad den 22/06/2014 från:
http://eacea.ec.europa.eu/llp/studies/documents/study_impact_technology_primary_school/02_synthesis_report_steps_en.pdf

Bryman, Allan & Bell, Emma (2011). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Liber AB, Malmö.

Bråten (Red)(1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Davidsson. Lina & Flato.W. David (2010). *Motivera mera! Möjligheternas pedagogik*. Epago/Gleerups Utbildning AB, Malmö.

Dimenäs, Jörgen(red.)(2007). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket –vetenskapligt förhållnings sätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber.

Dysthe Olga (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Ekberg, Niclas (2012). *Lärares möten med sociala medier: applikationer i behov av explikationer*. Doktorsavhandling, Luleå tekniska universitet. Institutionen för konst, kommunikation och lärande. Luleå: Universitetstryckeriet

Findahl Olle (2009). *Svenskarna och Internet*, World Internet Institute. Hämtad den 14/07/2014 från:
https://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_Internet_20091.pdf

Gillen, J., Kleine Staarman, J., Littleton, K., Mercer, N. & Twiner, A. (2006). A “learning revolution”? Investigating pedagogic practices around interactive whiteboards in British primary classrooms. *Learning, Media and Technology*,vol. 32: 3, ss. 234-256
Hrastinski S. (2009). *Nätbaseradutbildning – En introduktion* Lund: Studentlitteratur

Hylén J. (2007). *Digitala lärresurser – möjligheter och utmaningar för skolan*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling (Liber).

Kihlström(2006a). Att observera – vad innebär det? I Dimenäs (Red.). (2006). *Lära till lärare*.(s 24-32). Skrifter från Institutionen för pedagogik, Nr 2:2006 Högskolan i Borås.

Kjellander Susanne (2011). *Designs for learning in an extended digital environment. Case studies of social interaction in the social science classroom*. Stockholm: Department of education, Stockholm University. Hämtad den 21/07/2014 från:
<http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:402495/FULLTEXT01>

Klerfelt Anna(2007). *Barns multimediala berättande. En länk mellan mediakultur och pedagogisk praktik*. Gothenburg Studies in Educational Sciences 256. Gothenburg: Acta Universitatis Gothoburgensis. Hämtad den 15/07/2014 från:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/17189/5/gupea_2077_17189_5.pdf

Levihn U. & Christersson R. (2003). *Pedagogik i arbetslivet*. Falun: Scandbook

Lorentzson Pernilla (2004). *Digitala illusioner. Om IT och media i skolan*. Rapport 3. Stadskansliet, Skolutvecklingsenheten. Göteborgs stad. Hämtad den 04/08/2014 från:
<http://centerforskolutveckling.goteborg.se/files/It-rapportny.h.1-36.pdf>

Lundmark Elisabeth (2000). Uppdrag lärande & IT? Pedagoger om utvecklingsambitioner på skolans arena.Doktorsavhandling 2000:16. Luleå: Luleå tekniska universitet

Merriam (1994).*Fallstudien som forskningsgrund* Lund: Studentlitteratur.

Mikael Alexandersson, Jonas Linderöth, Rigmor Lindö (2001), *Bland barn och datorer Lärandets villkor i mötet med nya medier*. Lund: Studentlitteratur AB

Olin-Scheller, Christina & Wikström, Patrik (2010). "Literary Prosumers: Young people's reading and writing in a new media landscape." I: Education Inquiryvol. 1, nr 1, March 2010. Hämtad den 12/07/2014 från:
<http://www.education-inquiry.net/index.php/edui/article/viewFile/21931/28677>

Parszyk Ing-Marie (2001). *Minoritetselevs upplevelser möter läroplanens visioner*. I Lindhe, G (red). *Värdegrund och svensk etnicitet*. Lund: Studentlitteratur.

Passey och Rogers (2004).*The Motivational Effect of ICT on Pupils* University of Lancaster. Hämtad den 18/07/2014 från:
http://downloads01.smarttech.com/media/research/international_research/uk/lancaster_report.pdf

Patel, R. & Tebelius, U. (red)(1987). *Grundbok i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Skarin Torbjörn. (2007). *Effektivt användande av IT i skolan Analys av internationell forskning Myndigheten för skolutveckling*. Östervåla: Elanders Tofters AB.

Skolverket (2009a). *Redovisning av uppdraget att bedöma verksamhetens och huvudmäns utvecklingsbehov avseende IT-användningen inom förskola, skola och vuxenutbildning samt ge förslag på insatser*. Hämtad den 20/07/ 2014, från:

http://www.lun.gu.se/digitalAssets/1282/1282696_Redovisning_av_regeringsuppdrag.pdf

Staffan Selander & Eva Svärde-Åberg (2008), *Didaktisk design i digital miljö – nya möjligheter för lärande*. Stockholm: Liber AB

Strandberg Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Säljö Roger & Linderöth Jonas [red] (2002), *Utm@ningar och e-frestelser it och skolans lärkultur*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Säljö Roger (2005). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (1. uppl). Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Säljö Roger (2005). *Lärande och kulturella redskap: om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Teknikdelegationen (2010). *Framtidens lärande, i dagens skola? Internationell forskningsöversikt kring IKT och skola*. Rapport 2010:1 hämtad den 21/07/2014 från: http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.129010!/Menu/article/attachment/Rapport%25202010_1.pdf

Utbildningsdepartementet (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94*. Stockholm: Fritzes.

Vygotskij L. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos AB.

Wehner Godée, C. (2010). *Att fånga lärandet: Pedagogisk dokumentation med hjälp av olika medier*. Stockholm: Liber.

Willett Rebekah (2007). *Technology, pedagogy and digital production: a case study of children learning new media skills*. Learning, Media and Technology. (sida 167-181)

Yin, Robert K. (2014). *Case study research - Design and methods*. Sage publications Inc., London.

Kortklipp (film)

<https://www.youtube.com/watch?v=EU1EjuTFsL4>

Bilaga 1

Intervjufrågor för lärare A.

Har du en svensk eller utländsk pedagogisk utbildning?

Hur länge har du arbetat som modersmållärare?

Vilken/vilka årskurs(er) har du undervisning i?

Har du fått utbildning i hur man kan använda digitala medier i undervisningen?

Vilka medieverktyg använder du i din undervisning?

Kan du berätta vilka fördelar du upptäcker med att använda digitala medier i din undervisning?

Upplever du att elevernas kunskaper utvecklas genom användning av digitala medier?

Upplever du att elevernas studieresultat påverkas genom användning av digitala medier?